

Til Styregruppen og socialrådgiverne i projektgruppen

22.05.2017
Init.: PEJ
Sagsnr: 2015-012042-129

Evaluering af forsøg med socialrådgivere på skoler og i dagtilbud – opfølgingsnotat

I forlængelse af [evalueringsnotatet](#), som blev politisk behandlet i [Familie- og Socialudvalget 24.06.2016](#) blev det bl.a. aftalt i [styregruppen på møde 31.10.2016](#) at den oprindelige evaluering skulle følges op med en beskrivelse af erfaringerne fra projektet, som er gjort i familiegupperne. I foråret 2017 er der gennemført et fokusgruppemøde i hver af de fire familiegupper, hvor udvalgte personer, som har haft berøring med projektgruppen, har deltaget. Det er desuden blevet aftalt i styregruppen, at projektgruppens erfaringer i det forløbne år også skal indgå i denne evalueringsopfølgning hvorfor der er afholdt et fokusgruppemøde med projektgruppen. Der indgår alene information af kvalitativ art i denne evaluering.

Resultaterne i hovedtræk

Resultaterne af evalueringen gennemført i foråret 2017 viser i hovedtræk samme resultater som ved evalueringen i foråret 2016. Evalueringen i 2016 viste i store træk viste, at projektet lever op til formålet at yde en tidlig forebyggende indsats. De væsentligste resultater i 2017 kan opsummeres i følgende:

- Det er en gennemgående erfaring i familieguppernes modtagefunktioner, at formålet med at yde en tidlig forebyggende indsats på de udvalgte skoler og dagtilbud fortsat bliver indfriet. Det ses bl.a. i de modtagne underretninger og skoleudtalelser, at socialrådgiverne i projektet har fokus på indsatserne i den tidlige forebyggende fase. Det ses også, at socialrådgiverne bidrager til at kvalificere såvel underretninger som skoleudtalelser. Dette bekræftes af projektgruppen, som oplever at fokus i opgaverne siden sidste år er rykket endnu mere i retning af at omhandle forebyggende indsatser i en tidlig fase.
- Når det handler om den rådgivning og vejledning, som ydes af socialrådgiverne i projektet til det faglige personale på skoler og i dagtilbud, så er det tillige en erfaring i familiegupperne, at man oplever en klar afsmitning i forhold til socialrådgivernes viden og erfaring fra arbejdet i en familieguppe, hvilket man sætter stor pris på i familiegupperne. Det er f.eks. vigtigt, at man på skoler og i dagtilbud præcis ved, hvordan man skal håndtere processen i tilknytning til involvering af familieguppen via underretning. I sådanne situationer har man fået nyttig hjælp fra socialrådgiverne i projektet.
- Både fra familiegupperne og projektgruppen fremhæves, at funktionen som brobygger mellem familiegupperne og dagtilbudsområdet samt skolerne har været til stor nytte i projektperioden. I denne brobygningsfunktion er det vigtigt, at socialrådgiverne dels har den fornødne viden om de faglige processer i en familieguppe og dels har en tilknytning til fagmiljøet i familieguppen, der sætter dem i stand til at udføre opgaven som brobygger på kvalificeret vis.

- Det er vigtigt i den valgte organisationsform at tage højde for, at mulighederne for at denne brobygningsfunktion kan finde sted.
- Erfaringerne fra dagtilbuddene i "Lindholm/Løvvangen" og "Nørresundby/Nr. Uttrup" skiller sig lidt ud fra de øvrige områder. Dette hænger delvist sammen med, at der er sket et personaleskift i projektgruppen medio 2016, hvor en nyansat socialrådgiver tog over i projektet i nord. Det er ikke i samme grad som i de øvrige områder lykkedes at forankre projektet i nord. Behovet for vejledning og hjælp til den tidlige forebyggende indsats hos daginstitutionerne i de to dagtilbud i nord har ikke været så udtalte, som tilfældet har været i de to dagtilbud i øst, som har deltaget i projektet.

Anvendt samme interviewguide som ved første evaluering

Den anvendte interviewguide består af de samme punkter som ved evalueringen i første halvår 2016.

1. Tidlig indsats: Hvad er jeres erfaringer i forhold til formålet at de projektansatte socialrådgivere yder en tidlig og forebyggende indsats herunder åben/anonym rådgivning, inden problemerne udvikler sig og kræver indsats fra familiegruppen?

2. Tværfaglig koordinering: Hvad er jeres erfaringer i forhold til at de projektansatte socialrådgivere yder hjælp til en god koordinering/brobygning mellem relevante fagpersoner og faglige funktioner?

3. Konsultativ rådgivning: Hvad er jeres erfaringer i forhold til formålet at yde at de projekt ansatte socialrådgivere yder konsultativ rådgivning?

4. Samarbejdet i forhold til familiegruppe: Hvad er jeres erfaringer i forhold til formålet at sikre en god dialog og forventningsafstemning mellem skoler og dagtilbud i forhold til familiegruppen?

5. Inddragelse af ressourcepersoner i netværk: Hvad er jeres erfaringer i forhold til formålet via dialog at de projektansatte socialrådgivere inddrager mulige ressourcepersoner i familie og netværk for at skabe holdbare løsninger?

6. Organisering: Hvad er jeres erfaringer i forhold til de projektansatte socialrådgiveres ledelsesmæssige reference/organisering?

7. Har I supplerende bemærkninger?

På de næste sider er tilbagemeldingerne fra fokusmøderunden hos familiegrupperne samt fokusmødet med projektgruppen beskrevet.

Tilbagemeldinger fra familiegupperne

Nedenfor følger opsamling af resultaterne fra fokusgruppemøderne i familiegupperne.

Ad. 1: Tidlig indsats

På spørgsmålet om socialrådgiverne lever op til formålet med at yde en tidlig forebyggende indsats, er svarene entydig fra alle familiegupper, idet de bekræfter at, at projektgruppen har dette fokus i dagligdagen. De konkrete erfaringer varierer familiegupperne imellem, idet der er tale om indsatser, som finder sted, inden det bliver til en sag i familieguppen.

Det er særligt i modtagne underretninger og skoleudtalelser, at det kommer til udtryk, at socialrådgiverne i projektgruppen har været involveret i forløbene forud for kontakten til familieguppen. Den daglige sparring sammen med socialrådgiverne i projektgruppen giver desuden et klart indtryk af, at socialrådgiverne arbejder kvalificeret i en tidlig fase med problematikkerne. "De er gode til at opspore børnene ude på skolerne og i dagtilbuddene. Og i de sager, som vi ser, kan vi tydeligt se, at når de begynder at grave lidt dybere i sagen og møder nogen problemer, som så skal ind i myndighed", udtaler rådgiverne fra familieguppen øst.

Ad. 2. Tværfaglig koordinering

I familiegupperne har man begrænset viden om aktiviteterne i forhold til tværfaglig koordinering. I familieguppen centrum omtales, at socialrådgiveren i området har været god til at være brobygger til andre tilbud i almenområdet herunder hele viften af tilbud på frivilligområdet, og det har fungeret rigtig godt. Tilsvarende har man i de andre familiegupper kendskab til, at socialrådgiverne i en brobyggerfunktion har formidlet kontakten til andre faglige myndigheder eller tilbud.

I familieguppen nord omtales, at socialrådgiveren hos dem har indgået i et samarbejde med tværfagligt team i nogle situationer.

Generelt er det tydeligt, at socialrådgiverne i projektgruppen har kendskab til, hvilke tilbud man kan gøre brug af på egen hånd i den forebyggende indsats.

Ad. 3: Konsultativ rådgivning

Erfaringerne fra socialrådgivernes konsultative rådgivning kommer til udtryk på lidt forskellige måder. I familieguppen øst har man erfaret effekterne af socialrådgivernes rådgivning over for personalet både i dagtilbuddene og på skolerne. Der er sket en tydelig forbedring i bevidstheden om processen for underretninger hos personalet i de involverede skoler og dagtilbud. Det er meget vigtigt, at forældrene er involveret på den rigtige måde, inden underretningen fremsendes til familieguppen. Dette sker nu på kvalificeret måde i de sager, hvor forældrene skal involveres på det tidspunkt. Tilsvarende er det vigtigt, at personalet i dagtilbud og på skoler præcis ved, hvordan de skal håndtere en situation, hvor der er mistanke om vold begået mod et barn. I sådanne situationer kan man familieguppen konstatere, at der hentes hjælp fra socialrådgiverne i projektgruppen.

Underretterne er blevet bedre til at sætte ord på, hvad der konkret bekymrer i de problemer, som der underrettes om. De er blevet bedre til at beskrive, hvad de konkret ser og observerer. Det mærkes også på netværksmøder, hvor pædagoger og lærere er blevet bedre til konkret at sætte ord på, hvad de ser og oplever. De er blevet bedre til at forklare, hvad der bekymrer dem. Det er tydeligt, at socialrådgiverne har hjulpet personlet til at være præcise i bevidstheden om hvad der bekymrer. Det er vigtigt at være konkret i de informationer, som bringes frem fra dagtilbuddene og skolerne.

Ad 4. Samarbejdet i forhold til familiegruppe

I alle familiegrupper oplever man klare fordele via brobygningsfunktionen, som socialrådgiverne udfører i kontakten ind til familiegruppen. Socialrådgiverne ved præcis, hvad familiegrupperne kan tilbyde, og hvad der er familiegruppernes kerneopgave. Deres indsats er med til at sikre en fælles tænkning på tværs af fagmiljøerne i hhv. familiegrupper og i dagtilbud og skoler.

Undtaget familiegruppen Nord omtales især kvalificeringen af underretninger og skoleudtalelser. Det forklares sådan fra familiegruppen Øst: "Når en af socialrådgiverne tager kontakt til os eller laver en underretning, så kan man tydeligt se, at der er blevet arbejdet meget med familien, inden underretningen sendes ind til os. Underretninger og udtalelserne er blevet mere fyldestgørende. Det er tydeligt, at socialrådgiverne har givet lærerne hjælp til at skrive disse. Underretningerne er blevet langt mere objektive og faglige i de oplysninger, der beskrives. Og der er ikke skrevet vurderinger om, hvad vi skal lave. Vurderingerne om hvad der videre skal ske, er overladt til familiegruppen".

Brobygningsfunktionen finder også sted ved at socialrådgiverne ofte tager med på familiens første møde i familiegruppen. Det kan undertiden være lidt angstfyldt for familien at møde frem i en familiegruppe, hvorfor det fungerer rigtig godt, når en af socialrådgiverne fra projektet deltager på sådanne møder.

I familiegruppen Øst fortælles om en sådan situation, hvor man i et konkret tilfælde aftalte, at socialrådgiveren fra projektet efterfølgende skulle følge op i en indsats over for familien. Og indsatsen blev ved dette. Det blev ikke nødvendigt med videre involvering fra familiegruppen øst i den pågældende sag, som potentielt kunne have udviklet sig yderligere og være blevet til en egentlig myndighedssag i familiegruppen.

I familiegruppen centrum fortæller man, at via brobygningsfunktionen fra socialrådgiveren er man kommet tættere ind i samarbejdet med Seminarieskolen, som er eneste skole i projektet i familiegruppens distrikt. Konkret har man f.eks. aftalt en ændring i forhold til, hvornår man familiegruppen indhenter skoleudtalelser fra skolen. Det kan tage op til 5 timer at udarbejde en skoleudtalelse, hvorfor man i familiegruppen er blevet mere opmærksom på kun at indhente en skoleudtalelse, når der reelt er behov for en udtalelse.

I familiegruppen centrum omtales, at man har benyttet socialrådgiveren i sager, som er på vej til at blive lukket ned. I sådanne sager kan socialrådgiveren på skolen følge op og mærke efter om barnet fortsat trives efter sagen er lukket i familiegruppen.

Den ene af de to skolesocialrådgivere har ledelsesmæssig tilknytning til en teamleder i familiegruppen øst. Dette har betydet et tæt samarbejde med modtagegruppen i familiegruppen Øst, hvor socialrådgiveren har deltaget på makkerskabsmøderne ca. hver anden gang. Sparring mellem modtagegruppen og socialrådgiveren finder hyppigt sted til gensidig inspiration.

I nord er socialrådgiveren, som har sit virke i de to medvirkende dagtilbud nord for Limfjorden, ledelsesmæssigt tilknyttet familiegrupelederen i familiegruppen nord. deltager socialrådgiveren på de månedlige møder sammen med tværfagligt team, hvor daginstitutionerne har mulighed for at drøfte bekymringsbørn. Det giver rigtig god mening, at socialrådgiveren deltager på disse møder. Her drøftes også de "sager" hvor socialrådgiveren har arbejdet med problemerne i en tidlig fase. Det bemærkes imidlertid, at socialrådgiveren gerne kunne være involveret endnu mere, inden "sagerne" tages op i dette mødefora af daginstitutionerne. Direkte adspurgt er svaret ofte fra daginstitutionerne, at de ikke lige havde tænkt på, at den projektansatte socialrådgiver var en mulighed.

I modtagegruppen i familiegruppen nord er man bevidst om, at den projektansatte socialrådgiver har efterspurgt muligheder og opgaver, hvor hun kan blive mere brugt i den tidlige forebyggende indsats. Og man nævner, at det kunne være hensigtsmæssig, hvis hendes område dækkede flere dagtilbud end alene de to dagtilbud, der er indeholdt i projektet. I nord er socialrådgiveren ikke blevet brugt i forhold til kvalificering af underretninger, inden de bliver sendt til familiegruppen. Ud over det fælles mødeforum sammen med tværfagligt team har man i familiegruppen nord kun i begrænset omfang et egentligt samarbejde med socialrådgiveren i området.

Ad. 5: Inddragelse af ressourcepersoner i netværk

Vedr. inddragelse af ressourcer i netværk har man i familiegrupperne ikke været direkte involveret i forløb, hvor socialrådgiverne har haft dette fokus. Imidlertid er det meldingen fra alle fire familiegrupper, at tænkningen og metoderne for inddragelse af ressourcepersoner i netværk er forankret i projektgruppen.

Ad. 6: Organisering

Familiegrupperne er fælles om den holdning, at det er af stor vigtighed, at socialrådgiverne i denne funktion har tæt tilknytning – gerne ledelsesmæssig - til det faglige miljø i en familiegruppe. Den tætte tilknytning til familiegruppen sikrer dels et højt fagligt kompetenceniveau hos de pågældende rådgivere og dels en tæt koordinering i forhold til især modtagefunktionen i familiegruppen. På denne måde skabes gode muligheder for sammenhæng mellem den tidlige forebyggende indsats og foranstaltningerne jf. Serviceloven. Der er også enighed om, at modellen med sådanne "fremskudte" socialrådgivere uden myndighedsfunktion fungerer rigtig godt.

I familiegruppen nord omtales et flerårigt samarbejdsprojekt med Løvvangskolen, hvor en socialrådgiver fra familiegruppen har haft virke på Løvvangskolen et antal timer om ugen. I dette projekt har socialrådgiveren haft myndighedsfunktion samtidig med, at hun har virket som socialrådgiver på skolen. Og hun har samtidig været en naturlig del af modtagelsen i familiegruppen. Hun har i denne funktion formidlet mange sager både ind og ud af familiegruppen. Og hun har tillige indgået i skolens trivselsforum. Samarbejdet har fungeret rigtig godt bla. i kraft af, at hun har været en integreret del af makkerskabet i modtagelsen.

I det nuværende projekt er det imidlertid ikke helt lykkes at få integreret socialrådgiveren fra projektet i familiegruppens mødestruktur. Og hendes funktion er kun i et vist omfang blevet tænkt ind i hverdagen i familiegruppen. I forhold til det nuværende projekt, hvor socialrådgiveren har sit virke i to dagtilbud har det naturligvis også betydning, hvordan socialrådgiveren deltager i mødestrukturen i dagtilbuddene. I denne sammenhæng er det værd at bemærke, at daginstitutionerne er betydelig mindre enheder end

skolerne, hvorfor det er en lidt anderledes og på nogen områder måske sværere opgave at udrulle nye tiltag i daginstitutionerne, end når det drejer sig om skolerne. Med det store antal små enheder tager det typisk længere tid, inden implementering af forandringer slår igennem.

I familiegruppen nord omtales desuden, at det er en svaghed, at på tværs håndbogen ikke i fuldt omfang bliver efterlevet i institutionerne, når det drejer sig om fremsendelse af underretninger til familiegruppen. Der erfares en vis usikkerhed hos daginstitutionerne når det handler om fremsendelse af underretninger. Dette hænger også sammen med, at i nogle daginstitutioner har man kun sjældent behov for at indsende en underretning.

I familiegruppen centrum gør man opmærksom på, at det ville give bedre mening, hvis sammensætning af skoler i forsøget var organiseret sådan, at skoler med samme socialrådgiver var beliggende i samme familiegruppe-distrikt. Desuden omtales et forslag, der går ud på, at man overvejer at flytte rådgiverne over på "nye" skoler, således at kompetencerne opbygges på flere skoler.

Supplerende tilbagemeldinger fra socialrådgiverne i projektgruppen

Nedenfor følger opsamling af resultaterne fra fokusgruppemødet med socialrådgiverne i projektgruppen. Socialrådgiveren, som er tilknyttet Mellervangskolen og Herningvejs Skole deltog ikke, fordi stillingen pt er ubesat.

Beskrivelsen er projektgruppens erfaringer er i forhold til nogle af emnerne opdelt mellem skolerne (Farstrup skole, Filstedvejens skole og Seminariskolen), dagtilbuddene i Øst (Tornhøj, Smedegaarden og dagplejen i området) og dagtilbuddene i nord (Lindholm/Løvvangen, Nørresundby/Nr. Uttrup og dagplejen i området). Socialrådgiveren ansat i dagtilbuddene i nord er nyansat 01.08.16.

Ad 1. Tidlig indsats

Skolerne: På skolerne forløber projektet fortsat generelt rigtig godt. På Seminariskolen har der været lidt udfordringer ift. at udvikle på funktionen. Trivselspersonen er stoppet, der har været skift i ledelsen og disse faktorer spiller ind ift. implementeringen af nye tiltag. Derudover er der mange børn, hvor der er sager i Familiegrupperne og disse børn optager meget tid, hvorfor det bliver sværere for lærerne at få tid til at arbejde med de børn, der er lille bekymring for. Det kan derfor til tider være svært at få lavet aftaler med lærerne om disse børn. Men når der er samtaler sammen med lærer og forældre, er lærerne begejstret. Derudover er der et godt samarbejde med koordinatoren for PLC og PPR, hvor der er faste møder.

På de to øvrige skoler, Farstrup skole og Filstedvejens skole fungerer samarbejdet fortsat rigtig godt. Aftalekalenderen er booket helt op på de to skoler. På Filstedvejens skole har samarbejdet videreudviklet sig i en positiv retning, og forældre til skolens elever efterspørger også rådgivning og hjælp.

Dagtilbuddene i nord: I dagtilbuddene i nord opleves en stigning i efterspørgsel efter råd og vejledning fra socialrådgiveren. Det er dog ikke alle daginstitutioner, der anvender hendes hjælp og vejledning. I nogle daginstitutioner har dagtilbudslederne organiseret, at hun kommer ud på faste møder – og det handler særligt om møder sammen med forældre og personale fra institutionerne. De fleste kontakter etableres direkte med daginstitutionerne. Det er få tilfælde, hvor forældrene kontakter socialrådgiveren direkte.

Socialrådgiveren er i tæt kontakt med i dagplejen i nord – særlig på møder i legestuerne. Samarbejdet i dagplejen foregår rigtig meget sammen med pædagogen, der er ansat som social normering.

Dagtilbuddene i øst: Vedr. dagtilbuddene i øst så handler stort set alle henvendelser til socialrådgiveren om råd, vejledning og faglig sparring til leder eller personale i daginstitutionerne. Det handler mest om bekymringer vedr. konkrete børn, der giver anledning til en tværfaglig drøftelse og ofte planlægning af et videre forløb. Det kan f.eks. omfatte et SOS-møde, et møde med forældrene eller andet.

I modsætning til projektets opstart er det meget sjældent, at der drøftes børn, som har en aktiv sag i familiegruppen.

Der er generelt sket et fald i henvendelser fra daginstitutioner og forældre. Der er stor forskel på de enkelte daginstitutioners behov for et tværfagligt samarbejde. Fra enkelte daginstitutioner er der ingen henvendelser og i andre daginstitutioner inddrages socialrådgiveren regelmæssigt. Henvendelserne har generelt fået mere og mere karakter af tidlig og forebyggende indsats. Fokus er i højere grad på, hvilken indsats man selv kan bidrage med og afprøve, inden man underretter familiegruppen. I sådanne forløb har socialrådgiveren ofte også samtaler med forældrene.

Der er sket en stor udvikling i samarbejdet med dagplejen. Samarbejdet foregår især med gruppen af dagplejepædagoger ansat i projekt social normering. Socialrådgiveren har været på besøg i alle legestuer. Disse besøg har efterfølgende ført til flere faglige drøftelser med tværfagligt indhold sammen med personalet i dagplejen.

I projektgruppen har man haft fokus på tidlig opsporing. Projektgruppen har i oktober 2016 holdt et erfamøde for socialrådgivere på skoler og i dagtilbud med deltagelse fra andre kommuner også. På erfamødet har man haft besøg fra Viborg kommune, som har præsenteret en opsporingsmodel kaldt "TOPI". Erfamødet er blevet brugt som inspiration til arbejdet med tidlig opsporing. Forskellige modeller for tidlig opsporing er efterfølgende blevet afprøvet af socialrådgiverne i projektgruppen. I dagtilbuddene i øst er der desuden igangsat et pilotprojekt i fem daginstitutioner, hvor man afprøver en opsporingsmodel, som med hjælp fra pædagogisk udviklingsafsnit er udviklet målrettet gruppen af børn 0 – 6 års alderen. Afprøvning af opsporingsmodellen er iværksat i maj 2017.

Ad 2. Tværfaglig koordinering

Fra alle områder lyder den samme tilbagemelding, nemlig at socialrådgiverne har god mulighed for at udnytte deres viden og kendskab om andre faglige funktioner og tilbud. De bidrager ofte til at bygge bro til forskellige faglige tilbud – også til frivillige tilbud. Oplevelsen hos socialrådgiverne er, at det giver rigtig god mening i de konkrete situationer.

Ad 3. Konsultativ rådgivning

På skolerne samt i dagtilbud øst fungerer samarbejdet med personalegrupperne som hidtil. Der er ikke ændringer i forhold til tidligere. Socialrådgiverne er løbende i kontakt med personalegrupperne, som anvender dem efter behov og de deltager på personalemøder jf. aftale. Oplevelsen er, at rådgivningen påskønnes af det faglige personale.

I dagtilbuddene i nord arbejder socialrådgiveren målrettet på at lave aftaler med de daginstitutioner, som hun endnu ikke har været på besøg hos.

Ad 4. Samarbejdet i forhold til familiegruppe

Skolerne: Socialrådgiveren har arbejdet målrettet på at få kvalificeret beskrivelse af underretninger, der fremsendes til familiegruppen fra på skolerne. Samarbejdet med familiegrupperne fungerer rigtig godt pga. at hun forstår kulturen i det faglige miljø inden for familiegruppen. Socialrådgiveren savner lidt muligheden for at kunne vedlægge en socialfaglig vurdering sammen med en underretning, der fremsendes til familiegruppen, for at spare tid og ulemper i forhold til familierne. Problemet er, at der ofte går meget lang tid, inden der følges op på en underretning – dette gælder især for familiegruppen øst. Og det opleves frustrerende særligt på vegne af de pågældende børn og familier.

Dagtilbuddene i nord: Det er endnu ikke lykkedes at få etableret et egentligt tæt samarbejde med familiegruppen, hvilket er drøftet med familiegruppelederen i nord. Socialrådgiveren har de faglige forudsætninger for at kunne hjælpe med råd og vejledning af forebyggende karakter, når det efterspørges hos familiegruppen. En socialrådgiver i denne funktion kan hjælpe med at synliggøre mange muligheder. Med den eksisterende tilknytning til familiegruppen kunne socialrådgiveren yde hjælp og vejledning i de situationer, hvor forespørgsler fra daginstitutioner til familiegruppen omhandler forebyggende indsatser. Hun kan også være en hjælp i tilfælde, hvor man i familiegruppen afslutter en sag. Her kan socialrådgiveren følge op efterfølgende for at sikre det videre forløb i familien. Og hvis situationen udvikler sig i en uventet retning, kan hun være behjælpelig med at få involveret familiegruppen på ny.

Socialrådgiveren bliver ikke af daginstitutionerne brugt til at kvalificere underretninger. Familiegruppeleder i nord har tidligere meldt ud til de medvirkende dagtilbud, at der som udgangspunkt ikke er behov for at kvalificere underretningerne, som modtages fra dagtilbuddene i området. Det er erfaringen i familiegruppen, at dagtilbuddene er gode til at formulere indholdet i underretninger, der fremsendes til familiegruppen.

Dagtilbuddene i øst: Samarbejdet med familiegruppen fungerer fint – også jf. aftale indgået med familiegruppen i starten af projektet. Samarbejdet med familiegruppen giver rigtig god mening i forhold til nye sager, som kommer ind i modtagefunktionen i familiegruppen. Socialrådgiverens kendskab til familien og deres problemstillinger, samt hvad der evt. er blevet forsøgt arbejdet med af forebyggende indsatser formidles til modtagefunktionen i familiegruppen, som herefter følger op og anvender den overleverede viden i den videre proces.

Socialrådgiveren inviteres med på opfølgings- og netværksmøder i de sager, hvor det har relevans eller hvor forældre f.eks. har udtrykt ønske herom.

Samarbejdet fungerer generelt upåklageligt, men der er fortsat potentiale for udvikling på området. Der kunne tænkes i et tættere samarbejde, f.eks. når en foranstaltning ophører og/eller en sag afsluttes. En tættere dialog med familiegruppen kunne være med til at støtte op om familien, når forvaltningen "giver slip" og lukker en sag.

Generelt er der enighed om, at det er tydeligt, at der er blevet arbejdet med at forbedre samarbejdet mellem de involverede skoler og dagtilbud og familiegrupperne. Det går i den rigtige retning – forventningsafstemningen er blevet bedre. Forventninger og problemer bliver italesat og der følges op. Dog fornemmes det også, at der i de seneste år er sket en ændring i fagkulturen i familiegrupperne. Metoder og procedurer, som anvendes i familiegrupperne, kan i nogle tilfælde blive lidt for *styrende* i den faglige proces, således at metoden kommer til at gå forud for god faglighed.

Ad 5. Inddragelse af ressourcepersoner i netværk

Det er gennemgående, at der fortsat er et stærkt fokus på ressourcer i netværket og familien i samarbejdet med de involverede skoler og dagtilbud. Socialrådgiverne holder gerne møder med netværksressourcer, hvor SOS-metoden anvendes efter behov. Tankegangen i SOS-metoden kan anvendes i mange sammenhænge i lidt forskellig form – implicit eller eksplicit. SOS-metoden anvendes i øvrigt systematisk på trivselsmøder på de involverede skoler.

I dagtilbuddene er tankegangen i SOS ikke helt så udbredt som på skolerne.

Ad 6. Organisering

Projektgruppen er enig om, at i en sådan funktion er tilknytningen til familiegruppen af stor vigtighed. Det er vigtigt at socialrådgiverne indgår som en fast del af fagmiljøet i familiegrupperne.

Der kunne med fordel skabes en bedre sammenhæng mellem forebyggende indsatser udført af socialrådgiverne som i dette projekt og koblingen til familiegruppen, når problemstillingen er kommet dertil, at familiegruppen skal involveres. Det er f.eks. spild af ressourcer, når man i familiegruppen starter forfra efter at en sag er overleveret til familiegruppen. Den faglige viden og det faglige arbejde, som er udført i den forebyggende indsats af socialrådgiverne kunne med fordel udnyttes bedre i familiegruppen. Der kan arbejdes med forbedringer i forhold til rammesætningen af samarbejdet mellem socialrådgiverne og familiegrupperne.

I projektgruppen er der enighed om, at socialrådgiverfunktionen uden myndighed fortsat er den bedste løsning. Når socialrådgiverne er uden myndighed er det lettere at opnå borgernes tillid. Hvis socialrådgiverne har myndighed i denne funktion og derfor er tilknyttet familiegrupperne, så er der risiko for, at prioriteringen i familiegrupperne overskygger de forebyggende indsatser.

I forhold til dagtilbudsområdet kan det overvejes, om socialrådgiverne i projektet i virkeligheden burde være organiseret sammen med de tværfaglige teams, idet mange af opgaverne er fælles med de opgaver, som løses i de tværfaglige teams. Der efterlyses også på dagtilbudsområdet – særlig i nord – en mere forpligtende rammesætning for samarbejdet mellem dagtilbuddene og familiegruppen.

I øvrigt henvises til dokumentation fra et tilsvarende projekt i Københavns Kommune, hvor man har haft gode erfaringer med en klar rammesætning for samarbejdet mellem de involverede parter i et tilsvarende projekt, som har bidraget til en god tværfaglig og sammenhængene indsats i hele aldersgruppen fra 0 til 18 år.

Ad 7. Har I supplerende bemærkninger?

Det bliver omtalt, at usikkerhed i forhold til hvilken strategi der ønskes fremadrettet fra forvaltningsledelse, skaber usikkerhed i projektgruppen.